

За ялинкою

Олександр Мінович

– Малий, хочеш за ялинкою?.. То бігом вдягайся... й потепліше, бач морозом на вечір бере.

Це – брат Толік...

Мені скоро сім, Толіку – на п'ять більше.

За ялинкою треба в ліс, кілометрів з вісім-десять буде від дому.

Брат запрягає "вияздові" коні – такі, що не для тягла, а для виїзду бригадиру, з дзвіночками на шлеях. Конюх – дядько Гунип, дозволяє коней взяти, так, щоб не надовго. Толік йому каже, що хоче тільки об'їхати навкруг села, розім'яти їх, бо застоялися. Він на конюшні "свій чоловік", даром що малий. Коли треба, і прив'яже, і накормить, і до водопою вижене – крутиться тут майже щодня після школи, хлібом не корми, а дай йому потертися біля тих коней, жити без них не може. Молоді жеребчики знудьгувалися в стайні – хочуть на волі погуляти, мабуть більше, ніж я за ялинкою. Будуть летіти у санях, землі-снігу не торкатися. Сані ж не віз, для них вони наче пушинка, а ще як по втоптаній сніговій дорозі... Встигай тільки стримувати, віжки-ліци натягувати.

За селом білим-біло, один ліс вдалині чорніє. Сніг летить із-під кінських копит, застилає їздоків дрібною мереживною пеленою. Сані легко-весело ковзають, залишають після себе дві рівних гладеньких полоски на припорошеній недавно дорозі.

Брат помічає, що я зіщулювся-зашкаруб, загірбся в соломі, накидану в сані, аби було м'якше сидіти. Видно йому, що мороз починає мене хватати за живе.

– Ану, зіскакуй скоренько й хапайся за край саней ззаду! Пролопочи добре ногами, зігрійся, а то вже замерзати став!

Я хватаюсь за останній щабель драбини, яка служить днищем-подом для саней і шпарко біжу за ними, кручу ногами, мовби з гори на велосипеді їду. Тепло вертається до тіла за якусь хвилину. При такому темпі – холод відскакує, наче м'яч від стінки. Толік поганяє коней, і за якусь мить я вже кричу, аби спинив, бо так швидко не маю сили перебирати недавно задубілими кінцівками, починаю не бігти, а сунутися-тягтися за саньми, тримаючись за щабель.

– Пр-р-у-у!.. Заскакуй!.. Тепер не скажеш, що холодно.

Минаємо Березову посадку, Окописька, Тополину, Зараща... Вже недалеко й до ялинок.

Толік прилаштовує сані біля старезного дуба. Віжки прив'язує до осичини, бере з саней сокиру і йде в молодий мішаний лісок вибирати ялину. Мені дає настанову:

– Сиди тут і з місця не сходи! Коней стережи! І тихенько будь, не здумай кричати-шуміти, бо як лісники почують, заберуть і нас, і коней, і ялинку. Ше й оштрафують батька, чи в тюрму посадять. Не мона ялинок рубати без їхнього дозволу... Я швидко вернусь. Вибери найкращу, таку, як того року – високу, струнку й відразу назад. Сиди!

Сиджу... Терпляче чекаю... Не малий - знаю, найкращу - довго треба вибирати. Кілька разів обійти навколо, сніг струсити, придивитись: чи віття рясне, чи прогалин між ним немає. Не кожна підійде...

Здається, довгенько вже сиджу... Пора й Толікові повертатися. І сутеніти починає... Темні тіні висувуються з лісу на галявину, де чекаю... Страх починає лізти за пазуху. Мислі всякі: де той брат подівся... може вже його вовки з'їли, або заблукав, як Бубульові хлопці, коли літом за грибами ходили... може в яку яму провалився - ніхто тепер не знайде.

Раптом чую брязкіт упряжі, говір людський наближається... Хтось їде прямо до нас... Лісники!.. Мамо-тату! Йой!.. Ото попадемося - заберуть батька в тюрму. І коні заберуть, і мене...

Зіскакую з саней і чимдуж біжу в ліс по Толікових слідах. Сніг глибокий, сліди добре видно, не зіб'юся... аби тільки швидше брата знайти, може не дасть наші коні лісникам забрати.

Сліди спочатку прямують в одну сторону, а згодом починають кружляти коло кожної ялинки, збивають мене з пантелику й заставляють зупинитися. Куди воно далі?.. І сам не знаю... Тривожно... Лячно... Хочеться закричати, погукати Толіка, але ж не можна, його настанови в голові тримаються міцно.

Аби самому не заблукати, як брат заблукав, вертаю швидко назад. Біля коней буде затишніше-спокійніше. Біля живого все ж таки, звичного-теплого.

Вибігаю на галявину - коней немає. Таки забрали лісники. І Толіка немає, і темінь лізе звідусіль. Ото пропаща година! Ото попався в халепу, так попався! Замерзну, загибію, з'їдять дикі звірі - ніхто й знати не буде, куди подівся.

Очі падають на лискучий слід, залишений нашими санями.

Ха!.. Так по цьому сліду можна до самої дома... Тільки бігом-бігом, скільки є сили, поки геть ніч не настала, поки ще сліди хоч трошки видно.

Зриваюся й очманіло несуся, лечу гнаний переляком, голови не піднімаю, головне, аби зі сліду не збитися, в сторону не зійти, щоб аж до самого села достатися. А там вже скажу батькові, хай виручає, хай все кидає, бо Толік наш пропав.

Не зоглядівся, як долетів до Окописьк, від них ще далеченько, проте вже вогні сільських хат видно. Можна передихнути, збавити шалений біг, відійти од колючого страху.

В Тополині мисливець - здається Калитка старий. Остовпіло зупиняється. Не кожної ночі малого хлопця у лісі зустрінеш. Не встигає й слова сказати - я пробігаю мимо. Додому швидше треба, брату допомогу кликати.

Толік, зрубавши ялинку, вийшов на місце, де залишив мене з кіньми. А там - нікого. Ні малого, ні саней. Кинувся туди-сюди, глядь: коні стоять за поворотом, у гущавині, а в санях - ні душі. Зробив одне коло, друге - немає брата, наче корова язиком злизала. Поки хоч якесь світло проникало, став сліди вивчати. Бачить по них - побіг я у бік села. Хватило в нього розуму за тими слідами навздогін, раз по раз зупиняючись, придивляючись, аби з колії санної не зійшли, аби не зникли з виду.

Коли з нічного лісу за незнайомим схарапудженим хлопцем вискочили коні-сани, Калитка аж ружжо з плечей скинув. Давно таких незрозумілих катавасій не бачив, дарма, що коло самого лісу живе, й вечорами тихцем вибирається на полювання.

Толік теж коло нього не зупинився, якщо впізнає – всім розповість, достанеться і від батька, й від конюха.

Догнав мене коло самого села. Не бив, не сварив. Радості було – в грудях не вкладалося. Посадив мене в солому й став питати:

- Шо, сильно злякався?

- Та н-не-є-є...

- А трясешся чого? Тремиш, аж зуби цокають.

- Бо ружжо... бачив яке в Калитки ружжо... а якби пальнув...

- Дурний... він сам нас боявся, мабуть капкани йшов трусити, ружжо взяв, щоб якась звірина в нічному лісі не напала.

Виявилось пізніше, що коні наші й сани відвели в сторону такі ж, як і ми крадії ялинок. Наші їм проїхати мішали. Тому й не знайшов я їх на місці, в якому покинув, коли побіг брата шукати.

- Гляди ж мені, малий, не пробовтайся! Не здумай кому розповісти, як ми з тобою за ялинкою їздили, як погубилися. Вняв?

- Вняв-вняв, думаєш, я вже геть нічого не тямлю.

Вдома впав у ліжку й заснув в одну мить, мовби в глибоку яму провалився, навіть вечеряти не схотів.

На ранок проснувся від святково-казкового запаху хвої. Біля ліжка стояла ялинка – висока, струнка, зелена-зелена. Тепер я буду спати біля неї аж до Водохреща. Майже цілих три тижні! У голову кинулось: "Ура! Новий рік! Різдво! Колядування, посівання! І зараз... зараз хутко встану й будемо наряджати її... – нашу ялинку".